

მანანა რუსეიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი

manana.ruseishvili@tsu.ge

ლია ქაროსანიძე

თსუ არნოლდ ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი
თბილისი

L.karosanidze@gmail.com

მანანა ხაჩიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი

manana.khachidze@tsu.ge

საკვანძო სიტყვები: თარგმნითი ლექსიკოგრაფია, თემატური ლექსიკონი, იდეოგრაფიული ლექსიკონი, ქართულ-ინგლისური შესატყვისები

თარგმნითი ლექსიკოგრაფიის გამოწვევები

როგორც ცნობილია, თარგმნითი ლექსიკოგრაფიის განვითარება დამოკიდებულია ენათა ბუნების მეცნიერულ, სიღრმისეულ შესწავლაზე, მათი ლექსიკური თუ გრამატიკული ურთიერთმიმართებების დადგენაზე, ორი ენის ცნებათა და ტერმინთა გაანალიზებასა და შეხამებადობაზე (ჰარმონიზაციაზე). ენათა შედარებითი კვლევები საქართველოში ქრისტიანული ლიტერატურის თარგმნისთანავე იწყება. მთარგმნელთა მიერ ხელნაწერ ძეგლებზე გაკეთებული შენიშვნები თარგმნითი ლექსიკოგრაფიის უადრეს სამეცნიერო კვლევებად შეიძლება ჩაითვალოს. სწორედ ამ სამეცნიერო დაკვირვებებს ეყრდნობოდა მთარგმნელობითი საქმიანობა ძველ საქართველოში. ცნებათა სიღრმისეული ცოდნა, გააზრება, ქართული ენის ბუნებასთან მისადაგება – ძველი ქართული მთარგმნელობითი მეთოდის მთავარი დამახასიათებელი ნიშნებია. სწორედ ამ მიდგომით შეიქმნა უმდიდრესი თარგმნითი ქართული ლიტერატურა. ძველ ქართველ მთარგმნელთა დაკვირვებები, ბერძნული და ქართული ენების შედარებითი ანალიზი დღემდე ანგარიშგასაწევია ქართველ მეცნიერთათვის. სამწუხაროდ, ქართულ ხელნაწერებზე დადასტურებული კიდურწერილობების

ენობრივ-ლექსიკოგრაფიული შენიშვნები ჯერ ბოლომდე გამოკვლეული არ არის.

სამეცნიერო დაკვირვებებს, ნაშრომებს ეყრდნობოდა ქართულ-რუსული ლექსიკოგრაფიაც მოგვიანო საუკუნეებში. შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ქართულ-რუსული ლექსიკური და გრამატიკული პარალელები დაწვრილებითაა შესწავლილი. პირველი რუსულ-ქართული სასწავლო ლექსიკონების ხელნაწერები მე-18 საუკუნის დასაწყისს ეკუთვნის. ქართულ-რუსული ენობრივი პარალელების კვლევა საქართველოში გააქტიურდა მე-19 საუკუნეში და გაგრძელდა მეოცე საუკუნეშიც ენათმეცნიერების ინსტიტუტში. 1957 წელს ენათმეცნიერების ინსტიტუტში ჩამოყალიბდა თარგმნითი ლექსიკონების განყოფილება. განყოფილებას ამოცანად დაესახა თარგმნითი (ორენოვანი) ლექსიკოგრაფიის დარგში სათანადო სპეციალისტების მომზადება და ორენოვანი ლექსიკონების შედგენაზე სისტემური მუშაობის გაშლა. თარგმნითი ლექსიკონები სამეცნიერო ნაშრომების დასკვნებს ეყრდნობოდა. სწორედ ამის წყალობით დაგვრჩა თარგმნითი ლექსიკონების მდიდარი მემკვიდრეობა, რომელთა უმეტესობა, სამწუხაროდ, გაუციფრულებელი, შეუსწავლელი და, შესაბამისად, საზოგადოებისათვისაც უცნობია. იგივე საქმე, სამწუხაროდ, ვეღარ გაგრძელდა 90-იან წლებში, სწორედ მაშინ, როცა გააქტიურდა ქართულ-ინგლისური ენობრივი ურთიერთობა და ქართველ მეცნიერთა, ტერმინოლოგთა, ლექსიკოგრაფთა წინაშე დაისვა ახალი ამოცანები. ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ფუნქციების შესუსტებამ განაპირობა ის, რომ თარგმნით ლექსიკოგრაფიაში უკვე გაკვალული გზა ვეღარ განვითარდა, ვეღარ შევძელით ციფრულ ტექნოლოგიებზე გადასვლაც. დღეს ქართულ ტერმინოლოგიურ მუშაობასა და თარგმნით ლექსიკოგრაფიაში გარკვეული პრობლემებია, ენათმეცნიერების ინსტიტუტის თარგმნითი ლექსიკონებისა და სამეცნიერო ტერმინოლოგიის განყოფილება ამ მიმართულებით კვლევებს საჭირო ტემპით კადრების სიმცირის გამო ვეღარ აგრძელებს, კვლევები ქართულ-ინგლისური ლექსიკური თუ გრამატიკული პარალელების შესასწავლად უფრო არაკოორდინირებულად და ფრაგმენტულად მიმდინარეობს, შესაბამისად, გაგვიჭირდება იმისი თქმა, რომ დღეს შესწავლილი და დადგენილი გვაქვს ქართულ-ინგლისური დარგობრივი ტერმინოლოგია თუ სხვა ლექსიკური ცნებები სრულყოფილად. მართალია, არსებობს რამდენიმე ქართულ-ინგლისური, ინგლისურ-ქართული თარგმნითი ლექსიკონი, რომლებიც დღეს გარკვეულ მოთხოვნებს აკმაყოფილებს, თუმცა სრულ-

ლად, სამწუხაროდ, ვერა. გაუმართავი და დაუდგენელია მრავალი დარგის ტერმინოლოგია, არ არის დამუშავებული ქართულ-ინგლისური თემატური მასალა. ციფრული რეალობა კი დღეს სრულიად განსხვავებულ მიდგომებსა და ტემპს მოითხოვს, თანამედროვე ეპოქაში ბეჭდური ლექსიკონების ციფრული ვერსიები, ცხადია, საკმარისი არ არის.

ქართული მასალა თემატურად პირველად სულხან-საბას ლექსიკონშია წარმოდგენილი. სულხან-საბა ორბელიანის (1958-1725) „სიტყვის კონა“ არის ქართველი ერისთვის უმნიშვნელოვანესი ლექსიკონი, ქართული ლექსიკოგრაფიის ისტორიის სათავე. მნიშვნელოვანია ის, რომ „ქართულ ლექსიკონში“ სიტყვების უმეტესობას მითითებული აქვს წყაროები. როგორც ალექსანდრე ღლონტი აღნიშნავს, „უწყაროდ საბას არც ერთი სიტყვა არ დაუმოწმებია ლექსიკონში, მაგრამ ყველა ერთეულისთვის ამის მითითება, ჩანს, საჭიროდ არ მიუჩნევია“ (ღლონტი 1971:220-221).

დღეს სულხან-საბა ორბელიანის ლექსიკონი განსხვავებულ ყურადღებას იქცევს, მისი აგების პრინციპები საინტერესოა თანამედროვე ციფრული ლექსიკონების შემუშავებისას. ღირებული და მნიშვნელოვანია დღემდე სულხან-საბა ორბელიანის ლექსიკონი სამეცნიერო ტერმინოლოგიის დამუშავებისას. ამას ჯერ კიდევ მე-20 საუკუნის დასასრულს აღნიშნავდა აკაკი შანიძე (ლექსიკონი 1928, წინასიტყვაობა: XXI).

საბას ლექსიკონში შეტანილია ყველა თანრიგის სიტყვა: სახელები (არსებითი სახელები, რიცხვითი სახელები, ნაცვალსახელები), ზმნები, სახელზმნები, ზმნიზედები, ნაწილაკები, კავშირები, თანდებულები, შორისდებულები, თავმოყრილია და ერთნაირი წესითაა ანბანზე განლაგებული ძირეული და წარმოქმნილი, მარტივი და რთული სიტყვები. დაცულია მონათესავე სიტყვების ბუდეთა სისტემა. წარმოქმნილი ფუძეებიდან აღებულია უფრო გავრცელებული ვარიანტები. მონათესავე სიტყვები დაყოფილია სემანტიკურ ბუდეებად, ხოლო მონათესავე ერთეულები გატანილია სათანადო ანბანის რიგზე, მაგალითად, საბელი მიჩნეულია მონათესავე სიტყვათა საერთო მნიშვნელად და აქვე ჩამოთვლილია მონათესავე სემანტიკის სიტყვები:

„საბელი ზოგადი სახელი არს ყოელთა შეგრეხილთა:

მკედის უსხოთა და გრძელთა ეწოდების *ხეზი*;

ხეზისა უსხოსა - *ბაწარი*;

ხოლო *ლარი* ხეზისა მსგავსი არს;

შიშველი არს საბელი სარჩობელი და თოკი მასზედ უსხოსი;
საკოჭავი არს საბელი საპალნის შესაკრავი;
ჭაპანი არს საბელი სხვილი და ურემთა აღსატვირთველი,
ბაგირი არს საბელი ყოელთ უსხოსი, ნავთა ღუზათა მოსაბმე-
 ლი;

წალაები არს თოკი კარავთა გასაბმელი;
მუკუდი არს საბელი ცხენის ყელზედ მოსაბმელი;
ტოილო არს საბელი ცხენის ფერხზედ მოსაბმელი;
გუარლი არს საბელი თივათაგან შეგრეხილი;
ავრიტი არს საბელი ხის ხრალთაგან შეგრეხილი;
საგდებელი არს საბელი შორით შესატყორცნი, რემათა შესა-
 პყრობელი“ (ლექსიკონი 1928).

მონათესავე სიტყვების დიდი უმეტესობა გატანილია ლექსიკონის თავ-თავის ადგილას. ყველა ბუდის ასე გაშლა ავტორს ვერ მოუხერხებია და ეს სამუშაო შემდეგ დაამთავრეს იოსებ ყიფშიძემ და აკაკი შანიძემ საბას ლექსიკონის 1928 წლის გამოცემაში, რომლის წინასიტყვაობაში აკაკი შანიძე წერს: „არც ერთი სულხანის მიერ ახსნილი სიტყვა რომ არ დაჰკარგოდა ლექსიკონის ჩვეულებრივ მომხმარებელს, ამიტომ შემოკრებილი ადგილებიდან საჭირო იყო „განყოფილებათა“ სახელების, ანუ მეთაური სიტყვებში შემავალი სიტყვების გატანა და თავ-თავის ადგილას ჩვენება. ეს სამუშაო ნაწილობრივ თვით სულხანს გაუკეთებია. იოსებ ყიფშიძემ განაგრძო შევსება და მე სულ მოვათავო“. სემანტიკურ ბუდეებადაა თავმოყრილი ზმნებიც: „გახეჩა - განპობა, განკუთთა, გაჭრა, გაპობა, გახევა, გაფრეწა, გაგლეჯა, გაწყვეტა, განტეხა“ (ლექსიკონი 1928).

როგორც სამეცნიერო ლიტერატურაშია შენიშნული, სულხან-საბას ლექსიკონში ცნებათა ბუდეებია. საბა იღებს (როდესაც ეს შესაძლებელია) გვარეობითი ცნების აღმნიშვნელ სიტყვას და მასთან ათავსებს სახეობითი ცნების აღმნიშვნელ სიტყვებს განმარტებითურთ. „სხვათა შორის, – აღნიშნავს ბიძინა ფოჩხუა, – რაკი ცნებებს ეხება საქმე, უფრო ზუსტი იქნებოდა გველაპარაკა არა განმარტების, არამედ განსაზღვრის შესახებ. სიტყვის ახსნა არსებითად წარმოადგენს ბუდეში შესული სიტყვებით აღნიშნულ ცნებათა განსაზღვრას“ (ფოჩხუა 1987).

ცალკეულ უზუსტობათა მიუხედავად, საბა არ ღალატობს თანმიმდევრულ პრინციპს: სახეობითის ცნებებს აჯგუფებს გვარეობითის ბუდეში და ბუდის გარეთაც განმარტავს. ცდილობს, სრულად აღწე-

როს ქართული ენის ლექსიკური ფონდის სრული სემანტიკური სურათი. სემანტიკურად ახლო მდგომი ბუდეები საბას თავმოყრილი აქვს ასამდე ბუდეში. ამ ბუდეთა სასათაურო სიტყვებია, მაგალითად, ბადე, გიჟი, გულისწყრომა, ზოდიაქო, ზღუდე, თმა, კაცი, სიცივე, სიცხე, ურემი, ღვინო, ჭურჭელი, ხიდი და სხვ. (ს. იორდანიშვილი 1949).

სალიტერატურო ქართულის ლექსიკური ფონდის შესასწავლად უმნიშვნელოვანესია სულხან-საბა ორბელიანის მიერ გამოყოფილი ცნებათა თემატური ჯგუფები, რომლებიც მე-20 საუკუნეში შეივსო და ახლებურად დამუშავდა. 30-იან წლებში ივანე ჯავახიშვილმა შეადგინა სათანადო პროგრამა, სახელწოდებით „შინამრეწველობისა და წვრილი ხელოსნობის ისტორიისათვის მასალების შეგროვების წესი“. ეს პროგრამა ითვალისწინებდა შემდეგი დარგების მიმოხილვას: *ალმშენებლობა, თავდაცვითი ნაგებობანი, ავეჯი, საკრავები, ჭურჭელი, ქსოვა და ხელსაქმე, ტანისამოსი, თავსახურავი, ფეხსამოსი და ფეხსაცმელი, პურის ცხობა, დიასახლისობა, საჭმლის მომზადება, მესაქონლეობა, მეაბრეშუმეობა, სასოფლო-სამეურნეო იარაღების კეთება, მებოსტნეობა და მებაღეობა, მევენახეობა და მეღვინეობა, მერწყველობა და მეწისქვილეობა, მეთევზეობა, მონადირეობა, კრამიტის, აგურის და წყლის მიღების გაკეთება, მჭედლობა, ოქრომჭედლობა, მეტივეობა, მეშუშეობა, მენახშირეობა* (დამბაშიძე 1986).

ცალკეული თემატური ჯგუფების შესწავლა ივანე ჯავახიშვილის შემდეგაც გაგრძელდა. ენათმეცნიერების ინსტიტუტში შეისწავლეს ნათესაობის სახელები, ზოოლოგიური ნომენკლატურა, სხეულის ნაწილთა სახელწოდებანი. აღწერილ-დახასიათებულია ცალკე დარგების ლექსიკა, პურეულისა, მევენახეობა-მეღვინეობისა (დამბაშიძე 1988:28-57).

ენათმეცნიერების ინსტიტუტში მომზადდა და 1987 წელს გამოიცა ბიძინა ფოჩხუას მნიშვნელოვანი ნაშრომი „თანამედროვე ქართული ენის იდეოგრაფიული ლექსიკონი“. „იდეოგრაფიული ლექსიკონი არსებითად განსხვავდება ყველა სხვა ტიპის ლექსიკონისაგან. მასში სიტყვები ლაგდება არა ანბანთრიგის მიხედვით, არამედ თემატურად, საგნობრივი მნიშვნელობის საფუძველზე. მართალია, ბიძინა ფოჩხუამ ამოსავლად აიღო გერმანელი ენათმეცნიერების რ. ჰალიგისა და ვ. ფონ ვარტბურგის სქემები, მაგრამ იმდენი ცვლილება, შესწორება და დაზუსტება შეიტანა მათში, რომ საბოლოოდ მივიღეთ იდეოგრაფიული ლექსიკონის ახალი მისეული სქემა“, – წერს ლექსიკონის წინასი-

ტყვაობაში ცნობილი ქართველი ენათმეცნიერი თინათინ შარაშენიძე (ფოჩხუა 1949:7).

საინტერესო და განსხვავებულია ქართველი ლექსიკოგრაფის, ბიძინა ფოჩხუას, მიერ გამოყოფილი ცნებათა სისტემები, მაგალითად, ადამიანი თემატური ჯგუფებისა და ქვეჯგუფების მიხედვით ასეა წარმოდგენილი:

ადამიანი – ფიზიკური არსება: 1. სქესი, 2. რასა, 3. გარეგნობა, 4. ორგანოები, 5. ორგანოთა ფუნქციები, 6. მოძრაობა, 7. აქტივობა.

ადამიანის სიცოცხლე – 1. დაბადება, 2. ასაკი, 3. სქესობრივი ცხოვრება, 4. ორგანოები, 5. ორგანოთა ფუნქციები, 6. მოძრაობა, 7. აქტივობა სხვის მიმართ.

ადამიანის სულიერი ცხოვრება – 1. ჭკუა, ნიჭი, 2. აღქმა, წარმოდგენა, 3. აზროვნება, 4. გრძნობები, 5. ნებელობა, 6. მორალი, 7. რწმენა, 8. ხელოვნება.

ფორმა, საქმიანობა – 1. მეოჯახეობა, 2. მიწათმოქმედება, 3. მესაქონლეობა, 4. ხელოვნება, 5. ვაჭრობა, 7. ტრანსპორტი, 8. კავშირგაბმულობა.

საზოგადოება – 1. ოჯახი, 2. ტომი, ენა, 3. ურთიერთობა, 4. სახელმწიფო, 5. ადმინისტრაცია, 6. განათლებისა და ჯანმრთელობის დაცვის ორგანიზაცია, 7. სასამართლო, 8. საგარეო ურთიერთობა, 9. სამხედრო საქმე.

გამოყოფილია ფრინველთა შემდეგი ჯგუფები: *შინაური, დეკორატიული, გარეული, მოზუდარი, მობინადრე, მოზამთრე, გადამფრენი, შემომფრენი, იშვიათი, წყლისა და ჭაობის, სანადირო, მონადირე, მგალობელი, მტაცებელი* და სხვ. (ფოჩხუა 1949:7)

ქართული ენის სალექსიკონო ფონდი, შეიძლება ითქვას, რომ კარგადაა შესწავლილი საქართველოში, თუმცა თანამედროვე სალიტერატურო ენის მასალაც მისამატებელია და ამ მხრივ მუშაობა უნდა გაგრძელდეს. სწორედ ამ უნიკალურ მასალებს უნდა დაეყრდნოს ვრცელი ქართულ-ინგლისური თემატური ლექსიკონი, რადგან თარგმნით ლექსიკოგრაფიაში ამ უიშვიათესი ღირებულების მასალის ინგლისური შესატყვისების დადგენა უმნიშვნელოვანესი იქნება ქართული ენის ლექსიკურ ფონდში ასახული ქართული კულტურის სრულად წარმოსაჩენად, თანამედროვე ციფრულ სამყაროში ქართული ენის ადგილის დასამკვიდრებლად.

პროექტს, რომელიც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში 2020 წელს დაიწყო, საგანგებოდ „საბასეული“ ვუწოდეთ სწორედ იმი-

ტომ, რომ სულხან-საბა ორბელიანის მე-17 საუკუნეში შექმნილი უმნიშვნელოვანესი ლექსიკონი ქართული ენის ცნებებად დამუშავების პირველი ცდაა. ვრცელი ქართულ-ინგლისური თემატური ლექსიკონის შექმნა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში არნოლდ ჩიქო-ბავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის თარგმნითი ლექსიკონებისა და სამეცნიერო ტერმინოლოგიის განყოფილების, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ინგლისური ფილოლოგიისა და კომპიუტერულ მეცნიერებათა მიმართულებების მეცნიერთა თანამშრომლობით მიმდინარეობს. პროექტში სტუდენტების, პროფესორებისა და ენათმეცნიერების მკვლევრების ჩასართავად მუშავდება საგანგებო პროგრამა, რომელიც საშუალებას მოგვცემს, სალექსიკონო მასალაზე მუშაობა სასწავლო პროცესში გამოვიყენოთ, რედაქტირებული მასალა კი – ვრცელი ქართულ-ინგლისური ლექსიკონის ელექტრონულ ვერსიის შესაქმნელად, რომელსაც თანდათან გამოვაქვეყნებთ კიდევ.

ლიტერატურა

- ლექსიკონი 1928 – სულხან-საბა ორბელიანი, ქართული ლექსიკონი, თბილისი.
- ს. იორდანიშვილი 1949 – სულხან-საბა ორბელიანი, სიტყვის კონა ქართულ რომელ არს ლექსიკონი, წინასიტყვაობა, თბილისი.
- ფოჩხუა 1987 – ზიძინა ფოჩხუა, თანამედროვე ქართული ენის იდეოგრაფიული ლექსიკონი, თბილისი.
- დამბაშიძე 1987 – როგნედა დამბაშიძე, ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგია და მისი შედგენის ძირითადი პრინციპები, თბილისი.
- დამბაშიძე 1988 – როგნედა დამბაშიძე, ქართული ტერმინოლოგიური ლექსიკოგრაფია: ნორმისა და უზუსის საკითხი, ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, 8, თბილისი.
- დლონტი 1971 – ალექსანდრე დლონტი, ქართული ლექსიკოგრაფიის საფუძვლები, თბილისი.

Manana Rusieshvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Tbilisi

manana.ruseishvili@tsu.ge

Lia Karosanidze

TSU Arnold Chikobava Institute of Linguistics, Tbilisi

l.karosanidze@gmail.com

Manana Khachidze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Tbilisi

manana.khachidze@tsu.ge

Keywords: Translation lexicography, thematic dictionary, ideographic dictionary, Georgian-English correspondences

Extensive Georgian-English Thematic Dictionary (New Project at Tbilisi State University)

Summary

Georgian material was thematically presented for the first time in Sulkhan-Saba Orbeliani's (1658-1725) dictionary. This dictionary, "Sitkvis Kona," becomes the center of attention again in the digital age as the principles of its construction are significant and valuable regarding the development of modern digital dictionaries and scientific terminology.

As correctly noted in the special literature, the material in this dictionary is organised in "nests" (clusters) of concepts. Sulkhan-Saba employs (where possible) a word denoting a genus (generic idea) and arranges words denoting the concepts related to it, with their definitions, in clusters. Semantically close meanings are grouped in about a hundred "nests" (clusters). The headwords of these clusters are, for example, net, crazy, indignation, zodiac signs, hedge, hair, man, coldness, heat, cart, wine, vessel, bridge, etc.

The thematic groups of concepts identified by Sulkhan-Saba Orbeliani, supplemented and processed in a new, modern way in the 20th century, have acquired new significance for the exploration of the

lexical fund of literary Georgian. In the 1930s, Ivane Javakhishvili created a program "The method of collecting materials for the history of domestic industry and small handicrafts". This program included an overview of the following fields: Construction work, Defence structures, Furniture, Musical instruments, Dishes, Weaving and needlework, Clothing, Headgear, Footwear and shoemaking, Bread-making, Housekeeping, Cooking, Cattle-breeding, Silk-making, Manufacture of agricultural tools, Gardening and horticulture, Viticulture and winemaking, Irrigation and milling, Fishing, Hunting, Tiling, Brick and water-pipe making, Blacksmithing, Goldsmithing, Rafting, Glassmaking, Coal mining.

The exploration of individual thematic groups continued after Ivane Javakhishvili. Kinship, Zoological and body parts terms were studied at the Arn. Chikobava Institute of Linguistics. In addition, the vocabulary of some fields of knowledge (Grains, Winemaking and viticulture) was described and analysed.

Bidzina Pochkhua's significant work "Ideographic Dictionary of the Modern Georgian Language" was prepared and published in 1987 in the Institute of Linguistics. The ideographic dictionary is essentially different from all other types of dictionaries. In this dictionary, the words are not arranged alphabetically but thematically based on the meaning of a headword.

Bidzina Pochkhua's systems of concepts are also interesting and arranged uniquely; for example, people are presented according to the following thematic groups and subgroups:

Man – a physical being: 1. Gender, 2. Race, 3. Appearance, 4. Body parts, 5. Functions of body parts, 6. Movement, 7. Activities.

Human life – 1. Birth, 2. Age, 3. Sex life, 4. Body parts, 5. Functions of body parts, 6. Movement, 7. Activity towards others.

The spiritual life of a person – 1. Intelligence, talent, 2. Perception and imagination, 3. Thinking, 4. Feelings and emotions; 5. Will, 6. Morality, 7. Faith, 8. Art.

Form and activity – 1. Household, 2. Farming, 3. Cattle breeding, 4. Art, 5. Craft, 6. Trade, 7. Transport, 8. Communication systems.

Society – 1. Family, 2. Tribe, language, 3. Relationships, 4. State, 5. Administration, 6. Organization of education and healthcare; 7. Court, 8. Foreign Affairs, 9. Military Affairs.

Although the dictionary fund of the Georgian language is well-studied in Georgia, the material of the modern literary language needs to be added to it, and therefore, work should be continued in this regard. It is on this unique material that an extensive Georgian-English thematic dictionary should be based. In translation lexicography, determining the English equivalents of this priceless material is of the utmost importance to fully represent the Georgian culture reflected in the lexical fund of the Georgian language, to establish the place of the Georgian language in the modern digital world.

The project, which started at Tbilisi State University in 2020, was symbolically called *Sabaseuli*, which implies that the dictionary created by Sulkhan-Saba Orbeliani and published in the 17th century was the first attempt to process the Georgian language into concepts. The creation of an extensive Georgian-English thematic dictionary is underway at Tbilisi State University with the cooperation of researchers from the Department of Translation Dictionaries and Scientific Terminology of the Arn. Chikobava Institute of Linguistics together with staff and students of the Departments of English Philology and Computer Sciences of Tbilisi State University. A special program is being developed to involve students, professors and researchers in the project, which will allow us to use the dictionary material in the academic process, and the compiled and edited material will enable us to create an electronic version of an extensive Georgian-English dictionary which will be published gradually.